



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 198/2018-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Miklošom, Vodná 6, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 296/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 296/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 296/2014 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e jej Okresný súd Košice-okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice-okolie j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet advokáta JUDr. Ladislava Mikloša, Vodná 6, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 198/2018-11 z 8. marca 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 296/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Zo s'ťažnosti a z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že s'ťažovateľka je účastníčkou napadnutého konania, ktorého predmetom je rozhodovanie o ňou podanej žalobe „o náhradu škody a úhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím

a nesprávnym úradným postupom“. Žaloba bola okresnému súdu podaná 6. októbra 2014 a v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

3. Sťažovateľka tvrdí, že postup okresného súdu v napadnutom konaní je ako celok poznačený zbytočnými prietahmi a okresný súd bol vo veci opakovane absolútne nečinný.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky, [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, postupom Okresného súdu Košice - okolie, v konaní vedenom pod sp. zn.: 16C/296/2014, porušené bolo.

Okresnému súdu Košice - okolie, v konaní vedenom pod sp. zn.: 16C/296/2014, prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľke, [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3.000,- €...

Sťažovateľke, [REDAKOVANÉ], priznáva náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia...“

5. K opodstatnenosti sťažnosti sa vyjadril aj okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky prípisom sp. zn. 1 SprV 112/18 z 12. februára 2018, v ktorom je uvedené:

„V priebehu konania boli vykonávané úkony a to doručovanie oznámenia a poučenia o procesných právach a povinnostiach a zároveň vyjadrenia k žalobe a vzájomné vyjadrenia strán sporu a výziev až do apríla 2016 s výnimkou obdobia od 20.4.2015 do marca 2016.

Podotýkam, že v priebehu konania spis bol na základe skutočností, že zákonná sudkyňa JUDr. Lea Švrčeková sa vzdala výkonu funkcie sudcu ku dňu 1.10.2017 pridelený sudkyňi tunajšieho súdu JUDr. Ivete Puškášovej dňa 9.10.2017 a následne pri opätovnom prerozdeľovaní spisu na základe opatrenia predsedu súdu bol spis sp.zn. 16C/296/2014

dňa 4.12.2017 pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi tunajšieho súdu JUDr. Zuzane Sinčákovej, ktorá v tomto konaní začala priebežne konať.

Zároveň Vám oznamujem, že tunajší súd eviduje sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vedenej pod Spr 96/17 doručenej súdu dňa 27.12.2017, ktorá bola vzhľadom na nečinnosť súdu v období od apríla 2015 do marca 2016 a od 19.4.2016 až do januára 2018 hodnotená ako dôvodná a nad ďalšou plynulosťou konania je vykonávaný dohľad predsedníčkou súdu a to každé dva mesiace. Odpoveď na sťažnosť sťažovateľky bola odoslaná dňa 9.1.2018.

Ústavná sťažnosť je účelovo podaná; sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť už dňa 22.1.2018 účelovo po vyhodnotení sťažnosti ako dôvodnej bez toho, aby súdu poskytla príležitosť, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov...

Vzhľadom na uvedené mám za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľky nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

Mám za to, že sťažovateľkou žiadané finančné zadostučinenie je neprimerane vysoké a navrhujem ústavnému súdu, aby v prípade vyslovenia, že právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote porušené bolo, priznal im nižšie ako žiadané finančné zadost' učinenie.“

6. Spoločne s vyjadrením okresného súdu bol ústavnému súdu doručený aj prehľad doteraz vykonaných úkonov:

„14.10.2014 - výzva odoslaná žalobkyňi na predloženie ďalších príloh k návrhu,
16.10.2014 - súdu doručené PZ žalobkyne doplnenie k návrhu,
21.10.2014 - súdu doručená závada v doručení výzvy žalobkyne (neznámy pobyt),
7.11.2014 - výzva zo dňa 14.10.2014 odoslaná PZ žalobkyne,
24.11.2014 - súdu doručené PZ žalobkyne doplnenie príloh k žalobe,
30.1.2015 - oznámenie a poučenie o procesných právach a povinnostiach stranám sporu, zaslanie žaloby žalovaným v 1. - 3. rade s výzvou na vyjadrenie,

18.2.2015, 20.2.2015, 27.2.2015 - súdu doručené vyjadrenia žalovaných v 1. - 3. rade k žalobe,

17.3.2015 - odoslané vzájomné vyjadrenia strán sporu,

8.4.2015 - referát VSÚ o pripojenie trestného spisu tunajšieho súdu sp.zn. 5T/85/2011,

20.4.2015 - výzva PZ žalobkyne o preukázanie, predloženie dokladov a zaujatie stanoviska k vyjadreniam žalovaného,

23.4.2015 - súdu doručené PZ žalobkyne späťvzatie žaloby voči žalovaným v 1. a 3. rade,

10.3.2016 - výzva PZ žalobkyne o predloženie dôkazov; žalovaným v 1. - 3. rade doručené vzájomné vyjadrenia,

29.3.2016 - súdu doručené podanie žalovaného v 3. rade - súhlas so späťvzatím žaloby,

31.3.2016 - súdu doručené podanie žalovaného v 2. rade

1.4.2016 - súdu doručené podanie PZ žalobkyne - doplnenie prílohy,

8.4.2016 - PZ žalobkyne doručené podania žalovaného v 2. a 3. rade,

19.4.2016 - súdu doručené podanie PZ žalobkyne - doplnenie prílohy,

16.6.2016 - žalovaným doručované vzájomné vyjadrenia,

5.10.2017 - úradný záznam o prerozdelení spisu

9.10.2017 - potvrdenie - spis bol pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi tunajšieho súdu JUDr. Ivete Puškášovej,

4.12.2017 - Opatrenie predsedu súdu č. 32,

6.12.2017 - potvrdenie - spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi tunajšieho súdu JUDr. Zuzane Sinčákovej,

9.1.2018 - referát sudkyne VSÚ na vyhotovenie konceptu uznesenia o zastavení konania voči žalovaným v 1. a 3. rade,

30.1.2018 - súdu doručené PZ žalobkyne návrh na vykonanie dokazovania,

8.2.2018 - uznesenie o zastavení konania spolu s oznámením o zmene zákonnej sudkyne vo veci.“

7. Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

11. Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 tieto povinnosti vychádzajú zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho

konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17.1 Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie okresného súdu o žalobe o „náhradu škody a úhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom“. Ústavný súd konštatuje, že právnu vec sťažovateľky nemožno považovať za právne ani fakticky zložitú. Opak nebol namietaný ani vo vyjadrení okresného súdu.

17.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sa žiadnym spôsobom nepričinila o predĺženie napadnutého konania.

17.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Ústavný súd bez toho, aby odkazoval na prípadné kratšie obdobia nečinnosti okresného súdu, konštatuje, že na celkovej dĺžke napadnutého konania sa v prvom rade a predovšetkým podpísali dve dlhodobé obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu, a to od 20. apríla 2015 do 10. marca 2016 a od 16. júna 2016 do 9. januára 2018, teda celkovo v trvaní viac ako dvadsaťsedem mesiacov. Túto absolútnu nečinnosť, ktorá vyplýva zo zapožičaného súdneho spisu a ktorú potvrdil aj samotný okresný súd vo svojom vyjadrení, nemožno z ústavnoprávneho hľadiska ničím ospravedlniť. Takýto postup okresného súdu v napadnutom konaní nemožno v žiadnom prípade označiť za postup, ktorý by bol v súlade s § 100 ods. 1 prvej vety OSP, resp. v súlade s čl. 17 CSP, v zmysle ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, čo odôvodňuje tým, že *„sa nejedná o zložitú vec, keďže bola spod obžaloby oslobodená, pričom je potrebné preukázať iba zásah do jej osobnostných práv“*, pričom sama *„žije v právnej neistote, termín pojednávania súdom do dnešného dňa vytýčený nebol“*.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

26. S prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (predmet konania a celkovú dobu trvania napadnutého konania, ako aj obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu), ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu).

27. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom.

28. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

29. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony vykonané v roku 2018 v sume po 153,50 €, t. j. spolu 307 €, čo spolu s režijným paušalom dvakrát v sume po 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 325,42 €. Podanie právneho zástupcu sťažovateľky z 23. apríla 2018, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 25. apríla 2018, nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal. Trovy právneho zastúpenia teda boli priznané v celkovej sume 325,42 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

31. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2018